

ФІЛОСОФІЯ УСПІХУ МЕНЕДЖЕРА

Актуальність теми дослідження: ми живемо в епоху розвитку комп'ютерних технологій, і процесів глобалізації, де філософські парадигми змінюють одна іншу. Сучасний світ дуже швидко трансформується і розвивається. Він вимагає нової філософії освіти, зміни парадигми педагогічного мислення, практичної зорієнтованості, оскільки конкурентоспроможність в умовах формування економіки знань значною мірою визначається конкурентоспроможністю у сфері науки і освіти. Саме цим пояснюється моя спрямованість на постановку та розв'язання науково-педагогічних проблем управління процесом формування професійної компетентності майбутнього менеджера. Питання філософії успіху менеджера є актуальним на сьогодні, адже досліджується роль професійної культури менеджерів як один з основних компонентів для досягнення успіху в професійній діяльності.

Мета статті: для мене тема філософського обґрунтування успіху менеджера є дуже цікавою, тому що з початком вивчення філософії, мені вдалось подивитись на цю професію із різних сторін. До неї давна, я бачила професію менеджера з економічної сторони, але тепер у мене є можливість подивитись на неї із сторони філософії. Сьогодні необхідність у менеджерах зростає. І так, як в обов'язки менеджера входить вміння спілкуватися із людьми, вести із ними переговори, іти до спільної думки чи згоди, то тема філософії успіху менеджера є досить актуальною для сьогодення. Центральною фігурою в системі менеджменту будь-якої організації є менеджер-керівник, який керує власне організацією (підприємством), якимсь конкретним видом діяльності, функцією, підрозділом, службою, групою людей тощо. Тому метою моєї наукової роботи є бажання дослідити яким повинен бути успішний менеджер, як він повинен організовувати робочий процес, показати яким повинен бути успішний менеджер. Також хотілось би показати, що саме ця професія вимагає великої кількості знань, умінь знаходити спільну мову з кожним, умінь знаходити шляхи вирішення різного роду проблем, умінь працювати творчо, неординарно, знаходити нестандартні шляхи вирішення проблем.

Об'єкт дослідження: професія менеджера досить довго залишалась в тіні у нашій країні, багато хто не розуміє, хто такий менеджер, навіщо він потрібен. «І які обов'язки він виконує?». Тобто питання менеджменту в Україні є не популярним. Об'єктами мого дослідження є особистісні якості менеджера, теорія його успіху, філософські погляди на діяльність менеджера. Філософія - одна із найдавніших сфер духовного життя суспільства. У давні часи любов розглядалася як підстава світобуття, це загальний зв'язок, взаємодія, взаємне проникнення різних процесів та явищ, внаслідок чого існує світ як ціле. Філософія має довгу історію свого розвитку, вона існує на терені Європи майже три тисячоліття. Тому з першого погляду на визначення її головних проблем здається, що вони давно вже в повній мірі вивчені, і не може бути ніяких підстав для додаткового з'ясування її науковості та вияснення її місця в системі духовної культури людства. Філософія досить близька не лише до мистецтва, але й до інших галузей духовної культури людства - політики, моралі, релігії. Як методологія, вона лежить в основі управлінських процесів, вирішення проблем в царині підприємництва. Із мораллю філософію споріднює вивчення сенсу життя, проблема відношення добра і зла, щастя та свободи волі людини, ціннісних орієнтирів. Отже, філософія, з одного боку, є наукова дисципліна, оскільки до неї можна застосувати характерні наукові ознаки. Філософія має безпосереднє відношення до пізнання істини, її притаманний системний характер, вона має власний предмет дослідження, специфічні засоби та форми пізнання. Тому заперечувати науковий характер філософії неможливо, з точки зору наукознавства зовсім некоректно. Але, з другого боку, філософія безумовно є феномен духовної культури людства, і це твердження є також справедливим. Діяльність людини в суспільстві обумовлена певними філософськими засадами. Особливо виразно це прослідковується у таких сферах буття, як управління соціальними процесами, підприємницькою діяльністю бізнесових структур. Управлінець, менеджер у своїх діях, як правило, опираються на певні філософські засади. При цьому іноді людина навіть не помічає цього. Як свідчить практика управлінського процесу і підприємництва, успішною діяльністю суб'єкта економічної сфери є та діяльність, яка усвідомлена менеджером з філософських позицій. «Філософія в її загальному плані вивчає відношення «людина - світ», тоді як предметом філософії менеджменту і бізнесу є вивчення методологічних та світоглядних засад організаційних процесів суспільства та творчих, філософських підходів у вирішенні конкретних проблем управління виробничою і невиробничою сферами діяльності людини» [2, с. 5]. «Проблема вияснення сутності стосунків «підлеглий» є частиною вирішення проблеми «людина - світ», адже саме світ - це все те, що ми пов'язуємо з людською діяльністю, створює умову, основу і процес самовідтворення людини» [3, с. 9]. Починаючи з 20 століття, проблема «керівник-підлеглий» із сфери теоретичного вирішення поступово перейшла в систему теорій середнього рівня, які Р. Мертон окреслив як збір положень, на основі яких логічно можна визначити конкретні гіпотези, які згодом були підтверджені емпіричними дослідженнями. На сьогодні загальні теоретичні положення, частково впливаючи на теорії середнього рівня, в реальному житті все більше проєктуються на рівні емпірії. Спираючись на них, можна визначити здатність конкретного суб'єкта керівництва до виконання поставлених перед ним завдань органами управління та конкретними управліннями, які адміністративно чи економічно стоять над даним суб'єктом та вимогами об'єктивної дійсності (в даному випадку вимогами ринку). В ринковому господарстві ці вимоги мають виняткове, вирішальне значення. Адже саме вони детермінують зміни суспільних відносин у всьому їх об'ємі. Система «менеджер-оточення» співвідноситься з системою «суспільні відносини» як одиничне до загального. Чим швидше йде розвиток суспільних відносин, тим швидше менеджер може реалізувати свої знання, а звідси - і свої можливості. Колишнє радянське суспільство такої спеціальності, як менеджер, не знало. Так, дійсно, існувала чітко сформована система взаємовідносин «керівник - трудовий колектив». Але керівник в ній, окрім функцій сьогоденного менеджера, виконував додатково ще і роль функціонера тоталітарної системи, яка зв'язувала ініціативу людини до такого рівня, що вона перетворювалася на виконавця рішень заскорузлих ідеологічних догм, давним-давно відкинутих світовим співтовариством. І керівник, і його оточення в сфері матеріального і духовного виробництва діяли в нормах, чітко визначених ідеологічних принципів, які охоплювали всі сфери життя людини. Сьогодні і керівник, і його підлегли діють розкуто, вільно, з почуттям власної гідності. Звичайно, є певні обмеження і в їх діях. Якщо в умовах тоталітарної системи і керівник, і його підлегли пов'язані політичними, ідеологічними і економічними актами, то в умовах ринкових відносин економічна залежність, при відсутності політичної і ідеологічної, частково зберігає свою силу. Правда, коли управлінець інтуїтивно відчуває необхідність прийняття певного рішення і, ще не здійснивши його, логічно вибудовує шляхи реалізації, одночасно надаючи

їм емоційного забарвлення - рішення може набрати помилкового характеру. Менеджери, які спираються на «чисто» раціональний або «чисто» інтуїтивний способи, як правило, допускають прорахунки, помилки в своїх діях, але причина їх різна. Рішення, сформовані на «чисто» раціональній основі іноді не досягають мети через нерівномірне обґрунтування всіх ланок виконавчого процесу, прорахунки на певних його етапах. «Чисто» інтуїтивне рішення, «обтяжене» емоційними впливами, теж може мати хибну реалізацію. Менеджмент - це одна із популярних галузей зайнятості зараз. Щодня дізнаєшся щось нове, щось вивчаєш. Менеджмент змушує відкривати у собі нові таланти, уміння, навички. Філософія успіху менеджера, полягає у поєднанні філософії розвитку, філософії успіху людини, філософії буття і діяльності людини. Якщо поставити перед собою ціль, якщо постійно розвиватись, вміло використовувати усе що відбувається у житті, перетворювати час на різного роду користь, тоді можна вивести універсальну теорію успіху. Менеджмент виник на основі філософії управління, саме із зародження філософської думки. Вся діяльність менеджера спирається на таку філософську парадигму, яка найбільше відповідає його вихованню, роду занять, оточенню, менталітету. Разом з тим, кожна епоха висувала певний тип мислення, який, співіснуючи з іншими, був все-таки домінуючим. Раціоналістична філософія стародавньої Греції, християнська філософія середньовіччя, натурфілософські тенденції пізнього Відродження і Нових часів та домінування в останніх - раціоналізму, емпіризму, сенсуалізму. XIX століття розпочинається пануванням раціоналістичної гегелівської системи, яку змінили ірраціоналізм та інтуїтивізм А. Шопенгауера, Ф. Ніцше та А. Бергсона, а пізніше - напрямки в руслі філософської антропології, неоконсерватизм, прагматизм. На сьогодні підприємницька і менеджерська діяльність визначається раціоналізмом, інтуїтивізмом, прагматизмом. 228 в умовах сьогодення філософські основи менеджменту формують і саму філософію підприємництва, яка в сучасній економічній науці визначається як: а) уява про зміст підприємницької діяльності; б) ставлення менеджерів до учасників підприємницької діяльності і, зокрема, їх готовність нести відповідальність за працівників даного підприємства і тих, хто вклав свої кошти в нього; в) ставлення менеджерів до оточуючого середовища і, зокрема, їх готовність нести відповідальність стосовно їх партнерів по ринку та суспільства; г) ставлення менеджерів до соціально-технологічних змін і, зокрема, до швидкого сприйняття технічних і соціальних новацій; д) ставлення менеджерів до підприємницького розвитку, їх готовність чи неготовність до нього. Філософія підприємництва є поясненням існування і діяльності підприємства, вона дає картину його управління і уявлення про те, чим це підприємство є і яке його місце та роль в системі виробництва». Сьогодні серед науковців в галузі економічного знання все більше і більше зростає переконаність в тому, що без чітко виражених філософських основ підприємницька діяльність неможлива. Як вважають американські вчені К.Р. Макконелл і С.Л. Брю, людина, яка намагається здійснювати економічну діяльність, спираючись на буденну свідомість, неодмінно натикається на перешкоди, які намагається подолати, знову ж таки спираючись на буденні уявлення про економічні процеси. Для менеджера, бізнесмена широкого плану необхідне теоретичне осмислення економічних процесів, і саме тому, що економіка є наукою, а не сукупністю певних емпіричних дій, які можна достатньо пояснити на емпіричному рівні пізнання. Тому не випадково сьогодні для менеджера в роботі найбільш придатні філософські методи пов'язані як з емпіричним, так і теоретичним рівнями усвідомлення дійсності, які у свій час були сформульовані Р. Мертоном. Прикладом таких методів може слугувати індукція і дедукція. Як зазначають вже згадувані нами автори «Економікса», менеджери часто вирішують свою задачу, починаючи з теоретичного рівня, а потім перевіряють або відкидають дану теорію, спираючись на факти. Це дедуктивний, або гіпотетичний метод. Разом з тим, менеджер може здійснювати пізнавальний процес від фактів до узагальнення їх результатів. Тут вже маємо індуктивний метод пізнання, коли з певної кількості подібних явищ одного класу формулюємо принцип, характерний для всіх явищ даного класу. Як свідчать дослідження вчених з економічно розвинених країн (Дейл Карнегі, Наполеон Хілл та ін.), а також українських (М. Павловський, І. Соскін, В. Черняк та ін.), без ґрунтового філософського осмислення економічних процесів, без вибору певної філософської парадигми діяльність менеджера, звичайно, можлива, але вона, як правило, позначена рядом прикрих помилок, прорахунків, яких можна було б уникнути, спираючись на основи філософських парадигм, дотримуючись філософських методів пізнання.

Література

1. Антология мировой философии.- Т. 1. Часть I - К., 1991. 9. Синго Сибата. Умственный труд и творчество // Вопр. философии. - 1980, №2. 229
2. Рассел Б. История западной философии.- К.: Основи, 1995.-С.5
3. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента.- М., 1992.
4. Щекин Г.В. Практическая философия менеджмента.- К., 1994.
5. Шевченко В.І. Концепція пізнання в українській філософії. Курс лекцій для вищих навчальних закладів.- К., 1993.